Anul al 55-lea

EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

Nr. 147 Marţi 31 Mai 1938
12 Pagini

ABONAMENTE
IN ŢARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL", S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

ABONAMENTE
IN ŢARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORILOR, VESELIA, RADIO UNIV. şi UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ şi UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR
ŞI ADMINISTRATOR DELEGAT:
STELIAN POPESCU

RAŢIONAREA CHELTUELILOR PUBLICE

Proectul de reformă administrativă cuprinde şi dispoziţiuni referitoare la garantarea unei mânuiri conştiincioase a fondurilor considerabile din cel mai vast aparat al angrenajului public.

N'a fost lege administrativă care să nu fi fost prevăzută cu mai multe sau mai puţine dispoziţiuni de acest fel. Şi totuş, ele n'au împiedicat generalizarea şi adâncirea nesocotirei unuia dintre imperativele elementare, a cărui respectare explică aspectele administrative ,demne de imitat, din alte ţări.

Este vorba de ierarhizarea cheltuelilor investite în lucrări publice pe baza gradaţiunii nevoilor obşteşti.

Este vorba de subordonarea lucrărilor de lux celor trebuincioase, a acelora cari pot să mai aştepte acelora cari nu mai pot să aştepte, în orice timp şi mai ales atunci când economia naţională este în suferinţă.

Este vorba de a se da o preferinţă obligatorie suprimării lacunelor cu resfrângeri întinse şi profunde în sănătatea fizică, spirituală şi morală a populaţiei din toate părţile ţărei.

Din nefericire, se pot număra pe degete gospodarii publici cari s'au condus de aceste postulate, dictate de bunul simţ, de sentimentul echităţii, de interesele utilităţii publice.

Ce a caracterizat numeroase conduceri de judeţe şi comune a fost tocmai contrariul, şi rezultatele se văd.

A funcţionat o ierarhie răsturnată, şi efectele nu puteau să fie de cât negative.

Au fost considerate mai urgente realizări urmărite de oameni politici de cât cele absolut necesare locuitorilor.

De aci, pavări, canalizări, electrificări, etc., ţinându-se seamă de situaţiunile efemere ale celor ce guvernau treburile publice din localităţi, nu de adevăratele stări ale arterelor de circulaţie.

De aci, deosebiri izbitoare şi nedrepte între condiţiunile excelente ale unor străzi şi condiţiunile deplorabile ale altora, deşi egalitatea cetăţenilor în faţa drepturilor şi a obligaţiunilor este un principiu nu numai constituţional, ci şi natural.

Oare nu se mutau administraţiile financiare, percepţiile şi alte servicii publice la fiecare schimbare de regim în imobilele celor dela putere, cari încasau chirii depăşind valoarea locativă în proporţii uimitoare?

Dar nu s'au construit oare palate de dimensiuni exagerate faţă de localităţile respective pentru primării şi prefecturi, inaugurate odată cu busturile prefecţilor şi primarilor de atunci, deşi străzile vecine erau nepavate, necanalizate, neluminate, fără să mai vorbim de aspectele de sat ale uliţelor de la periferie?

O reformă administrativă radicală trebuie să pună o stavilă acestui nărav, care a funcţionat prea mult şi a lăsat urme prea rele, determinând pentru lucrările publice de orice fel criterii obligatorii în raport cu interesele generale şi locale, prevăzând sancţiuni severe contra abuzivilor eventuali.

Numai aşa se va putea da altă faţă administraţiei ţării noastre.

Intre două ţări prietene

xx

Intre două ţări prietene — prietene fără nici un fel de rezerve mintale dintr'o parte sau alta şi fără elemente ce ar putea să strice sau să influenţeze în rău această prietenie — s'a stabilit o nouă legătură, s'a aruncat o nouă punte, care să le apropie şi mai mult şi să cimenteze şi mai strâns excelentele raporturi de astăzi.

Aceste două ţări sunt România şi Turcia, iar noua legătură stabilită între ele este Camera de comerţ româno-turcă, inaugurată zilele trecute prin participarea şi colaborarea unor personalităţi care constituesc o chezăşie pentru desvoltarea şi prosperarea acestei instituţiuni.

Firește, o Cameră de comerţ este o instituţiune cu caracter economic. Ceeace o preocupă, ceeace alcătuește raţiunea ei de a fi, este intensificarea raporturilor comerciale, dintre statele respective. Când aceste state, din punctul de vedere al posibilităţilor de import şi export, se complectează reciproc, iar nu se concurează, Camera de comerţ devine un organism viu, un mijlocitor activ şi puternic. In caz contrar, rămâne ca o instituţie de care, cu trecerea timpului, abia dacă îşi mai aduc aminte chiar cei ce o întemeiaseră.

In ce priveşte însă natura raporturilor economice dintre Turcia şi România, putem afirma — afirmaţie întemeiată oarecum pe cunoştinţă de cauză — că aparţin categoriei statelor care se completează, iar nu se concurează.

E drept că, de când Turcia are în fruntea ei pe energicul şi atât de marele şi priceputul realizator, care este Kemal Ataturk, s'au înfăptuit în domeniul economic — şi în mod cu totul deosebit, în domeniul industrial — progrese mai mult decât uimitoare.

Până mai acum douăzeci de ani, de pildă, în Turcia nu exista măcar un început cât de modest de industrie. Astăzi este în Turcia o industrie în plină ascendenţă şi înflorire. Industria metalurgică, industria minieră, industria textilă au atins într'un interval de timp surprinzător de scurt o desvoltare aşa de însemnată, încât satisfac aproape în întregime nevoile consumului intern. Un adevăr de care românii pot lua cunoştinţă, nu cu un sentiment de invidie ori de îngrijorare, ci cu un sentiment de sinceră mulţumire prietenească, este că sub regimul lui Ataturk, Turcia s'a refăcut în toate domeniile, iar poporul turc a putut face şi continuă să facă dovada unor superioare însuşiri de creaţie şi de progres pe drumul civilizaţiei.

Turciei de odinioară i se spunea „omul bolnav". Fostul bolnav se bucură astăzi de o sănătate, pe care mulţi pot să i-o invidieze.

Intorcându-ne la raporturile economce dintre Turcia şi România, progresele pe tărâmul industrial realizate de turci nu sunt câtuşi de puţin de natură să împiedice ori să stânjenească desvoltarea acestor raporturi. Schimbul economic între cele două ţări nu constă din fabricate industriale propriu zise, ci în covârşitoare proporţie din produsele solului.

Pe piaţa turcă, bunăoară, pot găsi o desfacere în condiţiuni favorabile produse româneşti, ca: petrolul şi derivatele lui, cereale, făină, lemne de construcţie şi alte produse similare. La rândul lor, turcii pot avea bune debuşeuri pe piaţa românească pentru fructe meridionale, bumbac, tutun, etc.

Insă, oricât de favorabilă ar fi situaţia judecată numai din punctul de vedere al intereselor strict economice, această situaţie nu dă rezultatele ce poate da, dacă nu se întrunesc şi condiţiuni politice prielnice.

Din fericire, între Turcia şi România aceste condiţiuni politice sunt cât se poate de prielnice şi îmbucurătoare. Ele nu decurg atât din tratatele în vigoare cât mai ales din sentimentul public, din convingerea ce există în opinia publică a ambelor ţări că pe tărâmul politic interesele şi aspiraţiunile lor pacifice se armonizează perfect, fără să se ciocnească şi să se contrazică în nici un fel.

Cum am relevat şi mai sus, românii întâmpină cu simpatie şi cu un sentiment de sinceră mulţumire orice progres al Turciei şi în consolidarea ei văd o chezăşie în plus de consolidare a operei de pace.

La rândul lor, şi turcii urmăresc cu aceleaşi sentimente prosperarea şi întărirea României.

N. BATZARIA

Comemorarea Jeanei d'Arc in Franţa

Flacăra „Jeanei d'Arc" adusă de cercetaşi francezi dela Saint-Denis la catedrala Notre Dame.

GROAZNICA NENOROCIRE DIN PĂDUREA PERIŞANI-ARGEŞ

— DOI MORŢI ŞI MAI MULŢI RANIŢI —

Călimăneşti, 27 Mai

Zilele trecute o puternică furtună s'a abătut asupra pădurii Surdoiu-Poiana, depe teritoriul comunei Perişani, jud. Argeş.

In această pădure se aflau numeroase echipe de lucrători. Un copac rupt de furtună a căzut peste baraca unde erau adăpostiţi şi a omorît pe lucrătorii: Ion Mihăilă, din comuna Govora (Vâlcea) şi Tudose, din Dăeşti (Argeş), iar alţii au fost răniţi.

Poiană cu narcise în pădurea „Vadul" din Făgăraş
(Citiţi articolul în corpul ziarului)

FILME

— Am auzit că ai o fermă admirabilă.

— Se exagerează. Dacă vrei să cunoşti realitatea, te iau cu mine chiar astăzi. Automobilul e la scară. Drumul o frumuseţe. Masa ne aşteaptă în grădină. Eu mă înapoiez mâine silit de ocupaţiuni; dar poţi să stai cât vrei.

Fost funcţionar şi actual pensionar, eri spre vârful piramidei, azi aproape de bază, o duce greu cu existenţa, cu bătrâneţea, cu sănătatea. Cum să nu se simtă altul în mijlocul unui cadru frezat după ultimul jurnal de horticultură, într'un conac înfăşurat în verdeaţă, într'un parc pe cât de tânăr pe atât de seducător? Cum să nu consimtă cu bucuria unui copil în faţa pomului de Crăciun la îndemnul sincer şi călduros de a rămâne cel puţin o săptămână în acel colţ de rai. Şi încă singur, deşteptându-se dimineaţa în concertul graţios al păsărelelor din teiul dela fereastră, minunat de amurguri ne mai văzute!

— Ce-a mai fost pe-aici? întreabă proprietarul la întoarcere.

— Toate bune, răspunde un om de încredere... Numai cu boerul am avut de furcă.

— De ce?

— A înebunit.

— Cum?!

— Să vedeţi... Până ieri a fost la locul lui... N'am ce zice... Eri dimineaţă însă a eşit în pielea goală prin iarbă... Dacă i-am spus că nu e frumos, c'o să vă supăraţi dvs., că se poate să se ivească vre-un mosafir, a dat cu pietre în noi... Atunci, i-am luat pe sus şi l-am legat în garaj.

— Şi acum unde este?

— Unde să fie! Acolo unde l-am închis!

Gazda ajunse gâfâind în garaj şi deschise uşa cu mare grijă, ca să nu se întâmple ceva.

Dar nimic senzaţional nu urmă. Lucrurile se explicară repede. Funcţionarul făcuse pe vremuri cura lui Kneipp şi se simţise bine. Rămas singur, pensionarul sperase să-şi amorţească reumatismul prin aceeaşi metodă. Cei dela fermă n'auziseră despre aşa ceva şi procedaseră şi ei cum îi tăiase capul.

Don José

A 50-a aniversare a primului ministru al Estoniei

Tallinn, 28 (Rador). — *Estonia sărbătoreşte astăzi pe preşedintele consiliului de miniştri, d. Kaarel Eenpalu, care împlineşte 50 de ani.*

Cariera politică a d-lui Enpalu este plină de mari realizări.

Organizând şi comandând personal un batalion de şcolari, actualul prim-ministru a luat parte la războiul pentru independenţa Estoniei, dovedindu-se un ofiţer model şi un şef respectat. Membru al Adunării Constituante, ministru de interne la vârsta de 32 de ani, apoi preşedinte al Parlamentului, d. Eenpalu este ales preşedinte al Republicii în 1932. Dela 1934 este prim-ministru adinterim şi ministru de interne şi în aceste calităţi conduce, dela 1937 încoace, acţiunea de refacere a ţării, primejduită la un moment dat de luptele de partid.

In Mai 1938, d. Eenpalu devine prim-ministru titular.

D. KAAREL ENPAULU

Patronul regimentului pioneri de gardă

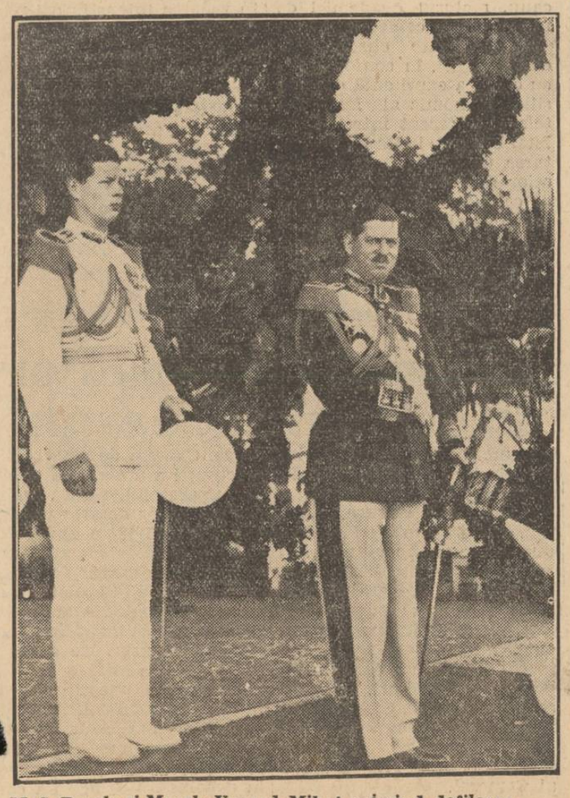

M. S. Regele şi Marele Voevod Mihai primind defilarea
— Darea de seamă în corpul ziarului —

ASPECTE SOCIALE DIN ARDEAL

Altă educaţie cetăţenească

de I. AGÂRBICEANU

Socotesc că e bine şi folositor, acum în al douăzecelea an dela unire, şi în vremea de tranziţie, când se pune la cale o nouă orânduire internă, să stărui mai mult asupra greşelilor din trecut în legătură cu formarea unei conştiinţe naţionale, puternică şi unitară. Deşi e o realitate ceea ce am afirmat că nici un român din Ardeal, nici ţăran, nici intelectual, nu se mai doreşte în alt Stat, cu ocârmuire străină, totuşi această conştiinţă şi simţul de demnitate naţională, ar fi azi cu mult mai puternice dacă în cele două decenii am fi avut altă educaţie cetăţenească şi alte pilde în fruntea organizaţiilor de Stat, care se ramifică până în cel din urmă cătun.

Educaţia cetăţenească, în massele mari ale poporului, a apucat dela început pe un drum greşit prin propaganda partidelor politice. Românii din Ardeal n'au avut niciodată posibilitatea de a fi instruiţi în ceea ce priveşte drepturile şi datoriile cetăţeneşti în propria lor ţară, până la unire. Educaţia ce s'a dat poporului a fost pur naţionalistă, cu vădite rezistenţe faţă de Statul străin, care ne considera de străini, când toate legiuirile ungureşti dela dualism încoace, când administraţia şi întreg organismul de Stat erau împotriva fiinţei noastre naţionale, era firesc ca noi nici în propaganda culturală a „Astrei", nici în cea politică-naţională făcută cu prilejul alegerilor parlamentare, ori cu prilejul dărilor de seamă ale deputaţilor, să nu aducem osanale Statului ungar. Dimpotrivă: se arătau toate săgeţile trimise în noi de organismul de Stat străin.

Noi am intrat în unire cu pecetia Statului opresor, şi fără să fim lămuriţi, în massele mari, că legislaţia, administraţia, justiţia, din natura lor nu se îndreptează împotriva cetăţenilor, ci sunt menite să-i apere şi să le ajute.

Educaţia aceasta trebuia să li se facă masselor din Ardeal după unire, şi anume de aceia cari şi-au luat asupra lor sarcina de a conduce politiceşte poporul: partidele politice.

Cum votul universal era în fiinţă, şi cum pentru câştigarea lui trebuia pătruns şi în ultimul cătun, — se oferea cel mai admirabil prilej pentru o solidă şi serioasă educaţie cetăţenească a masselor.

Dacă partidele politice ar fi voit cu adevărat, să facă această mare operă, le-ar fi fost uşor. Era nevoe să aleagă elementele intelectuale cele mai bine pregătite şi să le dea drumul la sate pentru a învăţa pe oameni ce este Statul naţional; ce însemnează o patrie; cari sunt funcţiunile Statului naţional şi ce menire au fiecare din ele: parlamentul cu legile; constituţia ca temeiu al tuturor legilor; administraţia şi justiţia într'un Stat naţional.

Era nevoe să li se arate masselor mari, până la convingere, deosebirea fundamentală dintre Statul opresor şi Statul naţional. Că, în acest din urmă, dacă avem drepturi şi libertăţi, avem şi datorii, neasemănat mai mari şi mai grele decât în Statul străin.

Mai era nevoe să fie lămurit poporul temeinic asupra greutăţilor începutului şi a celor rămase ca urmări ale războiului, şi să se facă apel la răbdare, la muncă, la sforţări comune, la respectarea autorităţii, până va trece Statul român peste greutăţile începutului.

Dar această educaţie cetăţenească nu au dat-o partidele politice decât în rarele coborîri în popor, la festivităţi, când se aflau la guvern. In opoziţie niciodată şi nici unul.

Dimpotrivă!

Greutăţile consolidării, mizeriile financiar-economice, decăderea moravurilor, ca urmări ale războiului, — au fost puse reciproc în sarcina guvernelor, deci a Statului român. Din educaţia şi propaganda politică făcută de partide, Statul naţional se confunda cu Statul opresor în conştiinţa poporului. Statul naţional era originea tuturor relelor ce bântuiau, ca şi mai înainte, Statul străin. Statul naţional pr ste tot aşa de fără grije la supuşii săi, ca şi cel străin.

Concluzia aceasta se impunea, când toţi agenţii electorali puneau toată vina mizeriilor pe guvernul partidului contrar, care guvern reprezenta Statul român.

Şi nu numai agenţii electorali, ci şi fruntaşii. In opoziţie ei ţi-

(Continuare in pag. 2-a)

S'a surpat podeaua capelei institutului călugărilor mariști din Genova

Roma, 28 (Rador).—Un accident care din fericire nu a avut urmări grave s'a înregistrat azi în capela institutului călugărilor mariști din Genova.

In timp ce elevii institutului urmau să primească prima împărtăşanie din partea cardinalului Boetto, podeaua capelii în care se aflau adunaţi elevii s'a prăbuşit.

Cele peste o sută de persoane care se aflau în capelă au căzut în subsol. Totuş, ca printr'o minune, nu s'au înregistrat decât câteva cazuri de rănire uşoară.

Cardinalul a ieşit nevătămat dintre dărâmături şi a luat parte la opera de ajutorare.

Noul ataşat militar bulgar la Bucureşti

Sofia, 28 (Rador). — Maiorul Ştefan Nedev, din marele stat major al armatei, a fost numit ataşat militar al Bulgariei la Bucureşti.

Noul ataşat militar se va prezenta la post în primele zile ale săptămânii viitoare.

Congresul foştilor luptători francezi

Mareşalul PETAIN, rostindu-şi cuvântarea pe care am publicat-o eri

SCRISORI DIN PARIS

Zile de infrigurare

de RENE SAIVE

Paris, Mai.

De ce n'am spune-o? Moralul populaţiei franceze în aceste zile de tensiune internaţională, e imbucurător.

Sâmbătă 21 Mai, Parisul a aflat, cu oarecare nelinişte, că evenimente destul de grave se desfăşurau în Cehoslovacia, că Henlein refuza cu îndărătnicie să înceapă tratative cu guvernul din Praga, că exigenţele Sudeţilor deveneau tot mai stăruitoare, că se făcuse manifestaţii în mai multe puncte ale teritoriului şi că pe alocuri cursese chiar sânge.

Indată ce aceste ştiri au fost răspândite prin posturile de radio, publicul a luat cu asalt pe vânzătorii de ziare cari, dela alipirea Austriei, n'au cunoscut afaceri mai mănoase. Cu litere de-o şchioapă ziarele de informaţii anunţau diferitele episoade ale luptei electorale cehe. Titlurile lăsau dealtminteri să transpire oarecare nelinişte. După amiaza zilei de 21 Mai a fost interminabilă, cumplită. Chestiunea cehoslovacă părea că prezintă o oarecare analogie cu chestiunea austriacă. Intocmai ca la Viena, naziştii erau aroganţi, vorbeau tare, cereau satisfacţii imediate pe tonul unui ultimatum. Ca la Viena, cereau măsuri de ordine: toată lumea îşi amintea că d. Seiss-Inquart procedase la fel şi că, spre a face ca „ordinea" să fie mai respectată, făcuse apel, în cele din urmă, la trupele Reichului.

Aceiaş lovitură urma să se producă?

Aceasta era întrebarea pe care şi-o punea fiecare francez. Câteva ore lumea s'a temut că lucrurile vor lua o întorsătură rea. In adevăr, toţi au avut impresia că ne aflam în pragul unui război. In atmosfera aceasta, un ordin de mobilizare n'ar fi surprins pe nimeni. Cu toate acestea, la sfârşitul zilei, s'a produs o destindere. Publicul a avut impresia că Germania dădea înapoi de astă dată. O expresie plastică a circulat la Paris: „Hitler se desumflă".

S'a văzut atunci că atitudinea energică a guvernului din Praga dăduse roade. Parisianul care prinde repede ridiculul unor anumite situaţii, s'a bucurat că d. Milan Hodza, mobilizând un contingent de rezervişti şi supraveghiându-şi graniţa, a jucat cea mai nostimă festă „Führerului Sudeţilor". D. Henlein ceruse ordine. I s'a dat ce a dorit, cu prisosinţă. Parisul a strigat: bravo!

Pe de altă parte, s'au comentat cu cel mai viu interes demersurile britanice pe lângă guvernul Reichului. De sigur, se ştia lămurit că Marea Britanie nu putea să se dezintereseze cu totul de evenimentele din Europa centrală. Dar, în chip general, nu se credea că s'ar fi angajat prea mult. Se afirma cu cele mai serioase aparenţe de dreptate, că ambasadorul britanic la Berlin se arătase foarte hotărît. Dacă evenimentele sileau Franţa să ia armele ca să ajute Cehoslovacia, Parisul putea deci să se bizuie pe sprijinul imediat al Londrei. Oricine îşi poate închipui mulţumirea provocată în toate cercurile de această nouă dovadă a perfectei înţelegeri anglo-franceze.

Să mi se îngăduie, în această privinţă, să reproduc un comentar al ziarului „Le Temps" şi care resfrânge exact opinia franceză asupra acestui punct:

„Presa de dincolo de Rin, scrie „Le Temps", se sileşte să reacţioneze împotriva atitudinei luată de guvernul din Londra, pentrucă ştie că poziţia acestuia atârnă greu în cumpănă. Cancelarul Hitler a calculat totdeauna până aci, cu iscusinţă, riscurile lui; de aceea, nu ignorează în prezent că riscurile ar fi mai serioase în cazul unei loviturî împotriva Cehoslovaciei, de cât au fost cu prilejul alipirii brutale a Austriei".

Faptul e simplu. Evenimentele din ultimele săptămâni şi din ultimele zile au limpezit, dealtminteri, suficient situaţia. Slăbiciunea şi izolarea Austriei, cu toate sforţările eroice ale cancelarului Schuschnigg, îndemnau la violenţă.

Lucrurile merg cu totul altfel în Cehoslovacia. Acolo, guvernul ia măsurile impuse de împrejurări. Nu se teme, pe de altă parte, de a-şi afişa voinţa de rezistenţă şi de a pune soldaţi la graniţă.

Cât despre marile naţiuni, Anschlussul le-a trezit. Sunt în stare de alarmă. Nu e de loc sigur, se spune aci, că Italia ar păstra aceeaş rezervă ca în chestiunea austriacă. Dar nu mai insistăm.

Anglia ar fi aproape, în mod fatal, târâtă în conflict.

Cât despre Franţa, orice ar spune presa germană, se va bate pentru Cehoslovacia, aşa cum s'a bătut totdeauna pentru aliaţii ei. Sunt lucruri cari e bine să fie repetate mai des.

Apus de soare